

Lide Insausti Badiola

A maila • 1 saria

Bakoitzak bere burua esaldi batzuetan aurkeztea ez da lan erraza. Zer da garrantzitsua? Zerk deituko dio irakurleari atentzioa? Ni Lide Insausti naiz, 2001eko abenduaren 4an jaioa. Txindoki institutuan ikasten nabil azkeneko kurtsoan, eta ondorioz, lehiaketa honetan parte hartzen dudana azken aldia hau da.

Orain irakurriko duzuen istorioa alzheimerri buruzkoa da. Ondo ezagutzen dugu zer nolako sufrimendua eragiten dion gaixoareneko familia eta ezagunei gaixotasun honek, baina nik gaur egun hainbeste pertsonen sufritzen duten gaitz honi ikuspuntu berri bat eman nahi izan diot. Honetarako, nire kontakizunaren protagonistak alzheimerreko du, eta honek bere egunerokotasunean eragiten dizkion zailtasunak irudikatzen saiatu naiz. Espero dut zuen gustukoa izatea!

EZIN DUZU AHAZTU

Memoria garunak borondatez informazioa gorde eta berreskuratzeko duen gaitasuna da. Hau da, memoriak gertaerak, ideiak, sentazioak, kontzeptuen arteko loturak eta iraganean gertatutako edozein estimulu mota gogoratzeko aukera ematen digu. Gure bizitzaren funtsezko zatia da, garenak izateko behar-beharrezkoa.

Lehenengo seinalea: hasierako faseetan ohikoa den bezala, berriki ikasi den informazioa ahaztu egiten da, datu edo gertaera garrantzitsuekin batera.

Soinu desatsegin batek esnatu nau. Etxea hutsik dago, bakarrik nago. Ez ahaztu senarra hilda dagoela. Ez ahaztu soinu batek esnatu zaituela. Konturatu naiz egongelatik datorrela soinua, presaka noa. RING, RING! Nondik dator soinu arraro hori? Eta hor ikusten dut sofaren ondoan dagoen ohe-mahai batean aparatu xeblebre bat. Zergatik dago hain altu? Gerturatzen naiz. Baina orain zer? Nola isilarazten da tresna hau? Bat-batean isildu egiten da. Zer demontre gertatu da?

Ez ahaztu Txomin hilda dagoela, horregatik bizi zara bakarrik. Ez ahaztu soinu batek esnatu zaituela. Ez ahaztu aparatu hori telefonoa dela eta deia itzuli behar duzula. Ezin duzu ahaztu.

Bigarren seinalea: askok zeregin bat garatu eta jarraitzeko gaitasunean aldaketak sumatzen dituzte. Ezaguna den errezeta bat jarraitzeko arazoak izan ditzakete eta arreta jartzeko arazoak, gauzak egiteko lehen baino denbora gehiago behar izaten dute.

Telefonoan mezu bat dut: gaur alaba dator bisitan. Zer egingo dugu? Bizkotxo bat. Amonaren errezeta ezin hobea prestatuko dugu. Noiz etorriko da? Ez ahaztu Txomin, zure senarra, ez dagoela hemen. Ah bai, Iratxek telefonoan mezuan ordu erdian etorriko dela esan du. Ez ahaztu 3 seme-alaba dituzula: Iratxe, zaharrena; eta Joxe eta Amaia, bikiak.

Ordu erdira etxeko txirrinak jo du; Iratxe da.

- Arratsalde on, ama. Zer moduz zaude? - aurpegi arduratsuaz galdetu dit.

- Ondo nago, lasai - irribarre eginez erantzun diot.

Bizkotxo bat egitearen ideia proposatzen diot eta berak onarpena ematen dit. Sukaldean gaude biok, berak bere eguna kontatu dit eta bere alaba nola dagoen. Senarrari buruz galdetzear nengoenean burura Iratxe ezkongabea dela etorri zait. Ez ahaztu alabak bakarrik hezten duela bere alaba, Maite. Bizkotxoarekin jarraitu dugu, baina zein zen amonaren osagai sekretua? Alaba begira daukat. Zein zen?

- Ama?

Pentsatu, hor nonbait duzu osagaia. Ah bai, banilla ukitu bat eman behar zaio. Ez ahaztu amonaren bizkotxoak banilla ukitu bat duela. Ezin duzu ahaztu.

Hirugarren seinalea: ezaguna den leku batera iristeko zailtasuna izatea edo ezaguna den joko baten arauak ez gogoratzea.

Bizkotxoa bukatu dugu eta Iratxeren etxera goaz, Maiteren, bere alabaren, urtebetetzea ospatzera. Ez ahaztu Maite iloba duzula. Etxetik atera eta alabaren etxerantz goaz. Nondik goaz? Nire ilobak 8 urte betetzen ditu.

- Beti zure etxera hemendik joaten gara, Iratxe?

- Bai ama, beti.

Ez ahaztu kale nagusitik joaten dela beti alabaren etxera. Ezin duzu ahaztu.

Laugarren seinalea: datak, urtaroak eta denbora aurrera doala ahaztea. Momentu horretan gertatzen ari ez badira, gauzak ulertzea zaila izan daiteke.

Itxaron momentu batean, zergatik nago alabaren etxean? Ahaztu ezin dudana zerbait ahaztu dudana sentazioa dut.

- Zorionak zuri, zorionak zuri, zorionak Maite, zorionak beti! - abesten hasi dira denak.

Egia! Ez ahaztu Maiteren urtebetetzea dela. Ez ahaztu bizkotxoa egin diozula, banillarekin. Ezin duzu ahaztu.

Bosgarren seinalea: elkarriketa bat jarraitzeko edo bertan parte hartzeko arazoak. Gai bat nola jarraitu ez jakinda, hau aldatzeko joera izatea edo esandako asko errepikatzea ohikoa da. Eta hitz zuzenak edo lexiko egokia aurkitzeko borrokatzea.

Mahaian gaude denok. Bikiak heldu dira, bakoitza bere senarrarekin. Joxeren senarra Pello eta Amaiaarena, Mikel. Txomin izan ezik denok gaude. Maite oso pozik dago, bere osabak eta izebak emandako opariekin oso gustura, asmatu egin dute. Hizketan ari dira, baina zertaz?

- Bai, oso ondo pasa dugu aplikazio berriarekin. Informatikako klasean jolasean ibili gara. Asko ikasi dut! - dio Maitek, poz-pozik.

Nola? Klasean pila batzuekin jolasean? Ez dakit zer esan, denak hizketan ari dira. Halako batean, esan dut:

- Zer moduzkoa dago bizkotxoa, Maite?

- Beti bezalako goxoa, amona - erantzun dit barre txiki batez.

Lasaitu egin naiz. Ostera, denak begira ditut, elkarrizketa bukatu egin da. Denak isildu dira. Ez ahaztu zure seme-alabekin zaudela iloba bakarraren urtebetetzean. Ezin duzu ahaztu.

Seigarren seinalea: gauzak lekuz kanpo uztea. Egindako urratsak berriz deskribatu ezina, galdutakoa aurkitu ahal izateko. Batzuetan, lapurretak besteei leporatu dakizkieke.

Egun luzea bukatu da. Etxean azkenik, eta egunero bezala liburutxo bat irakurriko dut nire ohean lo hartzen dudana bitartean. Pijama jantzi dut, neka-neka eginda nago. Etzan naiz azkenean, baina non daude nire betaurrekoak? Galdu egin ditut. Iratxeren etxera ez ditut eraman. Bere lekuan egon beharko lirateke, baina, ez daude. EZ DAUDE! Lasaitu, lasaitu. Alabak ostu al dizkit? Nola da posible Iratxek nire betaurrekoak hartzea? Bera izan behar du. Telefonoz deituko diot, bai telefonoz. BIP, BIP...

- Iratxe? Zuk lapurtu dizkidazu betaurrekoak?

- Ama? Zer? Gaueko hamaikak dira, ama - ahots zakarrean esaten du.

- Iratxe... Esan egia, betaurrekoak zuk ostu dizkidazu, onartu ezazu. Ez daude bere lekuan, eta nik BETI nire ohe-mahaian uzten ditut.

- Ama, gaur bizkotxo prestatzen ari ginela sukaldara ekarri dituzu, gogoratzen? Seguru oraindik han daudela.

- Bai, bai. Gogoratzen dut, bai. Barkatu Iratxe, barkatu bene-benetan...

- Ondo lo egin, ama...

Sukaldean? Sukaldean utzi ditut? Ez ahaztu betaurrekoak sukaldean berriro. Ezin duzu ahaztu.

Zer gertatzen da memoria galtzean? Gaixotasunak zure oroitzapen guztiak xurgatu dituenen? Segidan zure gaitasunak ezabatzen ditu, jatekoa adibidez, noiz arte? Normalean, arnas aparatua huts egiten du, baina bihotzak ere taupadak ematea ahaztu dezake.

Jendez beteta dagoen gela batean nago. Gela deitzea bekatua dirudi, lau pareta triste, ohe bat, eta plastikozko mahai ziztrin bat. Ez dago leihorik, ez kanpoko argirik. Gela ilun honek nire haurtzaroko etxea ekarri dit gogora, espresuki logela honen bestelakoa zelako. Hura bai etxe paregabea. Zerbait ospatzen ari dira? Beraien aurpegiek ez dute hori erakusten, niri begira daude denak. Eztanda egiteko zorian dagoen lehergailu bat banintz bezala begiratzen didate, beraien gezurrezko aurpegi alai horiekin. Aizu, eta zeintzuk dira? Non nago? Ahaztu ezin dudana zerbait gertatzen ari dela uste dut, ezin dut ahaztu.

- Zorionak amona! - neska txiki bat gerturatu zait -. Gaurkoa bezalako egun batean jaio zinen, orain dela 83 urte!

Ez ditut gogoan 83 urte. Ahaztu zaizkit, dena ahaztu zait. Zergatik dago gela honetan hainbeste jende? Zeintzuk dira? Non nago? Zerbait esan nahi dut, baina ez naiz gai. Nire ahoak ez du erantzuten. Ahaztu du. Ahaztu dut. Bularrak min egiten dit. Ezin dut ezer esan, ordea. Nire bihotzari taupadak egitea ahaztu zaio. Ez dut ahaztu nahi. Neska txiki haren barre ederra, nire iloba Maiteren barre txikia. Garrantzitsua den zerbait ahaztu dut. Ezin duzu ahaztu, baina ez duzu gogoratzen, ahaztu duzu.